

Utbildningsinspektion i grundskolan S:t Jörgens skola

UTBILDNINGINSPEKTIONENS SYFTE

Skolverkets utbildningsinspektion skall bidra till kvalitetsförbättring genom att bedöma hur verksamheterna arbetar i riktning mot de nationella målen för förskoleverksamhet, skolbarnsomsorg, barn- och ungdomsutbildning och vuxenutbildning. En väsentlig del i inspektionen är att granska kvalitetsarbetet och förmågan att utveckla den egna verksamheten.

Inspektionens inriktning

Inspektionsutredningen har inriktats mot sju områden. De är särskilt väsentliga för att säkra att alla barn, elever och vuxenstuderande får den omsorg och utbildning som de har rätt till enligt nationella bestämmelser. De sju områdena, som granskats utifrån flera olika aspekter och frågeställningar, är:

Resultaten:

1. Normer och värden
2. Kunskaper

Verksamheten:

3. Arbetsmiljö och delaktighet
4. Pedagogisk verksamhet och undervisning
5. Styrning, ledning och kvalitetsarbete

Förutsättningarna:

6. Tillgång till omsorg, pedagogisk verksamhet och utbildning
7. Resurser

I denna rapport behandlas i första hand förhållanden som avviker positivt eller negativt från vad som förväntas i fråga om utbildningskvaliteten enligt de nationella bestämmelserna. Några aspekter behandlas dock i alla aktuella verksamheter, nämligen kvalitetsarbetet, rektorsfunktionen, personalens kompetens, läromedel och utrustning, likvärdiga möjligheter vid funktionsnedsättning, stödinsatser, arbetet med övergripande hälsomål i läroplanerna, bedömning av lärandet och betygssättningen. En helhetsbedömning och motiveringar till bedömningarna görs inom varje granskningsområde.

Bedömningarna av kvaliteten och av hur väl verksamheten uppfyller statens krav görs utifrån läroplaner och författningar i övrigt. Inspektörernas sakkunskap och erfarenheter av jämförbara verksamheter är också betydelsefulla. Analyserna av den insamlade informationen syftar till att klargöra om de lokala lösningarna och systemen fungerar väl. Rapporten avslutas med en sammanfattande bedömning som utgör underlag för Skolverkets beslut angående förbättrings- och kritikområden.

Beskrivning av skolan/rektorsområdet

S:t Jörgens skola	Antal barn/elever
Grundskola	264
Skolbarnsomsorg	150
Förskoleverksamhet	85
Förskoleklass	27

Verksamheten vid S:t Jörgens rektorsområde omfattar förskola 1–5 år, förskoleklass, grundskola skolår 1–6 samt skolbarnsomsorg.

Skolans elever och pedagogiska personal arbetar i två spår varav det ena har Montessoripedagogisk inriktning.

Skolans huvudbyggnad byggdes i slutet på 1800-talet och moderniseringar har gjorts efter hand. En omfattande upprustning genomfördes för drygt ett år sedan då bland annat vikkörrar och glasade dörrar sattes in. En mindre gymnastiksal finns i skolan. De naturorienterande ämnena, elevernas språkval samt textil-, trä- och metallslöjd genomförs för de äldre eleverna på Magnus Stenbockskolan.

Förskoleklassen har sin verksamhet förlagd till lokaler i ett bostadsområde några hundra meter från skolan.

Skolans upptagningsområde karaktäriseras av villor och bostadsrätter och föräldrar med en hög utbildningsbakgrund. Antalet elever med annan kulturell bakgrund är litet.

I likhet med övriga grundskolor deltar S:t Jörgens skola i Försöksverksamhet med utbildning utan timplan i grundskolan.

Genomförandet av inspektionen i S: t Jörgens skola

Skolverket sände den 11 november 2003 skriftlig information till kommunen om att verksamheten skulle inspekteras och om inspektionens syfte och genomförande. Inspektörsteamet med ansvar för inspektionen i S:t Jörgens skola har bestått av experten Arne Huseby och undervisningsrådet Lena Godin. Besök i S:t Jörgens skola påbörjades den 22 mars och avslutades den 23 mars 2003.

Denna skriftliga rapport kompletteras med muntlig återrapportering av de ansvariga inspektörerna. Skolverket följer därefter upp eventuella krav på åtgärder som riktas till huvudmannen och vilka effekter i övrigt som utbildningsinspektionen leder till. Tidpunkter för uppföljningen framgår av Skolverkets beslut.

Underlag

Underlaget till denna rapport består av dels dokument från kommunen och S: t Jörgens skola, dels den information som samlats in vid observationer, intervjuer och samtal under besöket. Rapporten grundar sig också på annan information

om kommunen och skolan som finns i Skolverkets nationella uppföljningssystem eller finns publicerat på annat sätt.

Övrig information av betydelse för inspektionen har varit den attitydundersökning som Helsingborgs kommun nyligen genomfört, Kvalitetsmätning 2003.

I S:t Jörgens skola genomfördes formella intervjuer med elever, föräldrar, skolledning, elevvårdsteam samt personal. Lektioner i olika grupper besöktes.

Bedömning

1. Normer och värden

Enligt skollagen skall utbildningen för barn och ungdom främja deras utveckling till ansvarskännande människor och samhällsmedlemmar. I läroplanerna framhålls att barnen och eleverna skall utveckla förståelse och respekt för alla människors lika värde. Skolan skall sträva efter att vara en levande social gemenskap som ger trygghet. Eleverna skall också utveckla sin förmåga att göra och uttrycka medvetna etiska ställningstaganden. Eleverna skall kunna ta ett allt större ansvar för det egna arbetet och för miljön.

Inom detta granskningsområde behandlas resultaten av arbetet för att främja vårt samhälles demokratiska värderingar och för att utveckla normer och värden enligt läroplanernas mål.

Vid S:t Jörgens skola framstår elevernas skolmiljö som trygg, välordnad och inbjudande. Förhållandet mellan elever och vuxna präglas av ömsesidig respekt. Samtalstonen mellan eleverna är livlig och frimodig och de vuxnas förhållningssätt förefaller vänligt och positivt. Iakttagelserna bekräftas vid intervjuer med eleverna såväl som vid personal- och föräldraintervjuer. Elever uttrycker samstämmigt att det råder mycket god stämning på skolan. Alla hjälper varandra, alla blir sedda och mobbning förekommer inte i någon nämnvärd utsträckning.

Det framkommer tydligt att skolledning och personal vill värna om ett förhållningssätt mellan eleverna som bygger på respekt och positiva attityder.

Trygghet och ömsesidig respekt dominerar bilden av skolan och inspektörerna bedömer att eleverna har inflytande både formellt och i undervisningssituationen. Skolan har flera olika råd där eleverna har möjlighet till inflytande. Arbetet med att stärka elevernas möjlighet till inflytande på den dagliga nivån tycks vara ett pågående arbete men skolans ansträngningar för att göra eleverna än mer delaktiga över utformningen av undervisningen kan utvecklas ytterligare.

Sammanfattningsvis gör inspektörerna bedömningen att S:t Jörgens skola i huvudsak erbjuder sina elever en trygg miljö som torde främja elevernas utveckling till ansvarskännande människor och samhällsmedlemmar. Arbetet med att göra eleverna än mer delaktiga över utformningen av undervisningen kan emellertid utvecklas ytterligare.

2. Kunskaper

Utbildningen skall ge kunskaper i vid mening, såväl fakta och förståelse som färdigheter och förmåga att exempelvis utvärdera sitt eget lärande och att arbeta självständigt. Skolan skall sträva efter att varje elev tillägnar sig kunskaper inom utbildningens ämnesområden och kurser men även utvecklar en tillit till sin egen förmåga och en nyfikenhet och lust att lära. Målen för lärandet anges närmare i de nationella läroplanerna och i kursplanerna.

Inom detta område granskas resultaten av det pedagogiska arbetet.

Skolan har prioriterat målet att 100 procent av eleverna skall vara godkända vid de nationella proven, vilket skolans 29 elever i skolår 5 levde upp till 2003.

Det framkommer under intervjuerna att såväl elever som föräldrar är bekanta med skolans och kursplanernas mål och eleverna kan uttrycka vad begreppet målstyrning står för.

Skolledningen uttrycker att eleverna överlag har goda kunskaper och att man på skolan har bra kontroll över den enskilde elevens status. Vid inspektionstillfället framkom att eleverna behärskar såväl att arbeta självständigt som att arbeta i grupp. Skolan har också en organisation som kan erbjuda eleverna möjligheten att arbeta individanpassat utifrån elevens specifika förutsättningar.

Sammanfattningsvis har det vid inspektionen framkommit att kunskapsresultaten håller god nivå utifrån vad som kan förväntas och vad som är fallet på skolor med likartade förutsättningar.

3. Arbetsmiljö och delaktighet

Enligt skollagen skall verksamheten i skolan vara utformad i överensstämmelse med grundläggande demokratiska värderingar. Var och en som verkar där skall främja aktning för varje människas egenvärde, respekt för vår gemensamma miljö samt jämställdhet mellan könen. Särskilt skall den som verkar inom skolan aktivt motverka alla former av kränkande behandling. All personal skall samverka med elever och föräldrar i arbetet för att forma en god miljö – fysiskt och psykosocialt - för utveckling och lärande.

Granskningen gäller hur man i verksamheten arbetar för en god miljö och för att förebygga kränkningar och ge möjlighet till delaktighet och samverkan.

Skolan har som prioriterat mål att 100 procent av barnen och eleverna skall känna sig trygga och trivas i förskola och skola och att de upplever att de kan påverka sin vistelse och undervisning.

Skolledning, personal och föräldrar ser skolans värdegrundsarbete som ett angeläget område och menar att detta skall genomsyra det dagliga arbetet.

Bland annat genomförs en årlig fotbollsskola där pojkar och flickor spelar i samma lag och där värdegrundsarbetet har en framskjuten plats.

Elevråd, klassråd, är instrument för att göra eleverna delaktiga i skolans strävan att få till stånd goda förhållningssätt och på så kallade öppna skolmöten kan man snabbt diskutera och reagera på händelser som sker. På dessa möten råder stor öppenhet och det är högt i tak. Under läsåret har arbetet med elevinflytan-

de prioriterats vilket inneburit att antalet råd utökats. Idag har man även musikråd, arbetslagsråd och idrottsråd.

Skolan lägger stor vikt vid att starten av varje termin skall lägga en god grund för det kommande läsåret. Därför genomför man tre uppstartsveckor då moment som stärker elevernas självkänsla genomförs. Andra insatser i arbetet för att medverka till att eleverna får goda normer och värden är arbetet med kamratstödjare, fotbollsskola samt tjej- och killsnack.

På skolan finns en utarbetad mobbningsplan som dock inte omfattar kränkande behandling i ett vidare perspektiv, något man har för avsikt att arbeta vidare med.

Skolans arbete med normer och värderingar stämmer väl överens med föräldrarnas synsätt och de har uppfattningen att det knappast förekommer någon mobbning. Föräldrarna menar att de alltid är välkomna att besöka skolan och uttrycker att de har möjlighet till inflytande och delaktig via medverkan i skolråd, öppet skolråd, kontaktdagar och föräldramöten.

Sammanfattningsvis bedömer inspektörerna att skolan arbetar föredömligt och genomtänkt med frågor som rör arbetsmiljö och delaktighet. Det förebyggande arbetet med att skapa en trygg och trivsamt arbetsmiljö är ett uttalat ansvar för all personal på skolorna. Samverkan med föräldrarna är liksom välfungerande, vilket också medverkar till att skapa en god arbetsmiljö. Skolans mobbningsplan bör emellertid utvecklas för att öka beredskapen för att möta andra konflikter som kan uppstå, till exempel sexuella eller rasistiska trakasserier.

4. Pedagogisk verksamhet och undervisning

Arbetet för att nå de nationella målen för utveckling och lärande skall främst utformas av eleverna och personalen. Skolan skall samverka med hemmen. Läroplanerna, andra statliga förordningar och kursplanerna ger riktlinjer för arbetet. Det finns bestämmelser om timplaner och ämnes- och kursstruktur, riktlinjer för stödinsatser, för betygssättning och utvecklingssamtal, för utbildning på arbetsplatser, en garanterad undervisningstid etc. Målen i kursplanerna ger dessutom vägledning för arbetssätten genom att beskriva vilka kunskaper, färdigheter och övrig utveckling barnen och ungdomarna skall nå.

Granskningen riktas mot hur man arbetar för att nå målen och hur man anpassar arbetet till olika behov.

Skolans elever och pedagogiska personal arbetar i två spår varav det ena har Montessoripedagogisk inriktning. Spåret med Montessoripedagogisk inriktning är åldersintegrerat för eleverna i skolår 1-6 medan det andra spåret är organiserat i åldershomogena grupper. Hela skolan strävar mot ett arbetssätt som innebär en tydligare tematisk inriktning där olika lärstilar kan komplettera varandra men detta har främst fått genomslag i spåret Montessoripedagogisk inriktning. I det andra spåret arbetar man en dag i veckan utifrån ett tematiskt och projektorienterat arbetssätt. För att ytterligare stärka en sådan utveckling planerar man på skolan att från hösten 2004 inrätta ämnesrum.

I varje arbetslag finns ett antal pedagoger med olika kompetenser. Klasslärarsystemet är borttaget och istället finns mentorer och basgrupper. Två pedagoger

från varje arbetslag träffas kontinuerligt för att diskutera verksamhetens mål och utformning. Dessa möten följs upp genom träffar med skolledningen.

Den pedagogiska diskussionsarenan för personalen är en angelägenhet som man är medveten om är svår att organisera. Grunden för den pedagogiska diskussionen utgörs av den pedagogiska arbetsplan som upprättas årligen och som bygger på föregående läsårs utvärderingsunderlag. Arbetsplanen avser åldrarna 1-12 år. Utifrån arbetsplanen gör sedan varje arbetslag sin handlingsplan. Under läsåret träffas hela områdets personal en kväll per termin för genomgång av gemensamma mål. Skolledningen berättar vidare att man har pedagogiskt café en gång per månad, träffpunkter då man framhåller den pedagogiska diskussionen. En gång i månaden finns också ett forum för diskussioner i ämnesgrupper.

Under terminen genomförs reflektionsveckor då personal och elever får stanna upp och reflektera och utvärdera det pågående arbetet och den enskilde elevens arbete och utveckling. Trots dessa veckor uttrycker personalen ett behov av mer tid för utvärdering. Såväl skolledning som personal menar att eleverna överlag har god förmåga att ta ansvar för sitt arbete och att arbeta självständigt även om man är medveten om att det finns elever som är sämre på att arbeta i grupp.

Tillsammans med prov och redovisningar av olika slag är de individuella utvecklingsplanerna det grundläggande redskapet för att följa den enskilde elevens utveckling.

Elever i behov av särskilt stöd får sitt grundläggande stöd i den egna gruppen där ett utökat vuxenstöd kan sättas in. Vidare finns på skolan speciallärare som arbetar individuellt avskilt eller i klassrum och specialpedagog som framförallt arbetar handledande och konsultativt. Ledningen anser att de elever som är i behov av särskilt stöd får det stöd de har rätt till medan personalen är mera tveksam och menar att ytterligare resurs avseende specialpedagog skulle underlätta arbetet för eleverna. Skolans elevvårdsteam träffas kontinuerligt och elevvårdskonferens genomförs enligt författningarna. Åtgärdsprogram upprättas för samtliga elever i behov av särskilt stöd. Någon elev med anpassad studiegång förekommer inte på skolan.

Skolan ser föräldrarna som en kraftfull tillgång och understryker att arbetet med föräldrakontakterna är en uppgift som måste förvaltas väl. Man har öppna skolrådsmöten dit både föräldrar och elever kan komma och där elever får tillfälle att berätta om olika aktiviteter

Utvecklingssamtal genomförs en gång per termin och såväl föräldrar som elever är nöjda med det sätt de genomförs.

Skolbarnsomsorgen upplevs som ett bra komplement till skolan. Personalen gör en mycket bra insats.

Sammanfattningsvis har inspektörerna gjort sådana iakttagelser och bedömningar att det kan sägas att eleverna på skolan har god förmåga att ta ansvar för sitt arbete. Inspektörerna gör också bedömningen att undervisningen bedrivs i former som främjar flexibelt lärande och individanpassad undervisning där den enskilde eleven kan påverka sitt skolarbete.

5. Styrning, ledning och kvalitetsarbete

Kommunerna har ett övergripande ansvar för förskoleverksamheten, skolbarnsomsorgen och skolan på lokal nivå. Kommunerna är också huvudmän för de flesta verksamheterna. Läroplanerna lägger tydliga ansvarsområden på rektor och personal för skolornas inre organisation och arbete. Sammantaget har dessa skyldighet att se till att rätten till utbildning och till att nå nationella mål tillgodoses.

Frågor som behandlas vid inspektionen är exempelvis om verksamheten har en ledning enligt de nationella bestämmelserna, hur denna fungerar i praktiken och om det finns system för att säkra och förbättra kvaliteten i utbildningen samt värna enskildas rättsäkerhet.

Rektorn, som är förskollärare i grunden, tillträdde sin anställning på skolan 1996 och sedan läsåret 2003 har skolan också en biträdande rektor. Rektorn är arbetsledare för totalt 55 personer varav 30 har sin anställning på skolan och övriga i förskoleverksamheten. Rektorn och biträdande rektor delar på verksamhetens ledarskap. Rektorn har dock det formella ledarskapet för hela verksamheten.

Ett förändringsarbete i riktning mot ett mer sammanhållet lärande för eleverna har pågått under senare år. Detta är ett arbete som inneburit organisationsförändringar och också ett förändrat arbetssätt för personalen, ett förändringsarbete som inte till alla delar mottagits positivt. Skolledningen ger uttryck för det angelägna i att utvecklingsarbetet trots det fortskrider, men påpekar samtidigt att arbetet skall ske på ett sådant sätt och i ett tempo som leder till att deltagarna får möjlighet att komma till tals. Resultatet av förändringsarbetet kan utläsas i Kvalitetsmätningen 2003, där mätningen visar ett positivt resultat även om personalen upplever att arbetsbelastningen är hög, planeringstiden för liten och att samarbetet mellan de olika yrkeskategorierna kan förbättras.

I ledningsorganisationen på S:t Jörgens skola ingår rektorn och biträdande rektor. Rektorn har en grundutbildning som förskollärare och har deltagit i den nationella rektorsutbildningen medan biträdande rektor har utbildning som grundskollärare. Skolans ledarskap är delat mellan rektor och biträdande rektor. Detta medför en risk för ett otydligt ledarskap. Det försvårar också rektorns uppdrag som pedagogisk ledare.

I skolans ledningsgrupp ingår ledarna för varje arbetslag. Skolledningen träffar ledningsgruppen varje vecka och vid dessa möten diskuteras framför allt det pedagogiska arbetet. Ledningsgruppen utgör kopplingen till arbetslagen, i vilka alla personalkategorier är representerade och som likaledes kontinuerligt möts en gång varannan vecka.

Skolans kvalitetsredovisning är baserad på de utvärderingar som genomförs av bland annat personalen. Till grund för de utvärderingar som skolan genomför finns den Kvalitetspolicy som Helsingborgs kommun fastställt och där bland annat en utvärderingsklocka beskrivs.

Sammanfattningsvis finner inspektörerna att skolans ledning visar stort ansvar för att tillgodose elevernas rätt till utveckling och utbildning. Det delade ledarskapet medför dock en risk för otydlighet och att det pedagogiska ledarskapet försvåras.

6. Tillgång till omsorg, pedagogisk verksamhet och utbildning

Lika tillgång till utbildning, oberoende av kön, geografisk hemvist samt sociala och ekonomiska förhållanden, är en grundprincip för det offentliga skolväsendet. Barn- och ungdomsutbildningen omfattar förskoleklassen, grundskolan, den obligatoriska särskolan, specialskolan, sameskolan, gymnasieskolan och gymnasiesärskolan. Det skall finnas lika möjligheter till utbildning för barn och ungdomar med olika funktionsnedsättningar och möjligheter till utbildning i särskilda utbildningsformer. Inom skolformerna skall det också finnas olika möjligheter för eleverna att individuellt göra val av ämnen, program, inriktningar och kurser. En skola kan, enligt skollagen, profilera sig för att tillgodose olika elevers behov eller öka elevernas motivation för lärande.

Granskningen gäller om det finns tillgång till utbildning i den omfattning och med den valfrihet som anges i de statliga bestämmelserna. Även informationen om möjligheter till olika val av fördjupning, kurser, skolor och utbildningsvägar behandlas.

I likhet med andra grundskolor deltar S:t Jörgens skola i "Försöksverksamhet med utbildning utan timplan i grundskolan" vilket enligt rektorn inneburit en verksamhet som är mera relaterad till mål och läroplan.

Elevers val förekommer i skolår 6. Eleverna har möjlighet till fördjupning i fysik, ledarskap och hälsa.

Några enstaka elever får modersmålsundervisning, vilken genomförs på Magnus Stenbocksskolan. Undervisning i svenska som andraspråk förekommer inte då behovet inte föreligger. Språkval för skolår 6 genomförs på Magnus Stenbocksskolan. Som språkval erbjuds spanska, tyska, franska och förstärkt engelska och svenska.

Sammanfattningsvis erbjuder skolan det utbud som timplanen föreskriver och eleverna ges rimliga möjligheter till valfrihet enligt författningarna.

7. Resurser

Huvudmannen och skolans ledning beslutar hur och med vilka resurser utbildningen skall genomföras för att de lärande skall nå de nationella målen för utbildningen. I skollagen finns dock bestämmelser om några viktiga förutsättningar för att säkra kvaliteten i utbildningen. Dessa avser främst krav på personalens kompetens, tillgång till ändamålsenliga lokaler, läromedel och annan utrustning som behövs för en tidsenlig utbildning. Även principerna för resursfördelningen aktualiseras vid inspektionen.

På S:t Jörgensskolan finns en god grundbemanning och de pedagoger som arbetar på skolan har en utbildning som är adekvat i förhållande till det arbete man utför. Skolan har fått medel från Växtkraft mål 3, vilket inneburit att en analys av skolans behov av kompetensutveckling tagits fram. Skolan har härigenom också fått möjlighet att diskutera fram och formulera en gemensam vision. Pedagogerna på skolan upplever att det erbjuds en bra kompetensutveckling. En långsiktig kompetensutvecklingsplan finns framtagen för hela skolområdet. I planen finns framtida utvecklingsbehov formulerade.

De läromedel skolan använder är tidsenliga men finns i begränsad omfattning liksom skolans bibliotek som är ytterst begränsat. Närheten till stadsbiblioteket innebär dock möjligheter för eleverna att låna böcker.

Skolans lokaler är förhållandevis trånga men dock ändamålsenliga. Datorer finns i tillräcklig omfattning men enligt skolans pedagoger är de knappast tidsenliga.

Sammanfattningsvis har S:t Jörgens skola pedagoger med adekvat utbildning, tidsenliga läromedel och bibliotek om dock av begränsad omfattning samt trånga men ändamålsenliga lokaler.

Sammanfattande bedömning

Inspektörerna bedömer att verksamheten i S: t Jörgens skola övergripande är av god kvalitet. Skolan erbjuder en trygg och positiv miljö för sina elever. De lärare som arbetar på skolan visar ett stort engagemang för sitt arbete. Eleverna känner sig trygga och har möjlighet att utvecklas efter sina egna förutsättningar och efter ålder och mognad.

Det finns dock behov av förbättringsinsatser inom följande områden:

- skolans ansträngningar att göra eleverna delaktiga i planeringen av sitt skolarbete bör bli tydligare,
- skolans mobbningsplan bör utvecklas till att även omfatta en beskrivning av hur arbetet mot kränkande behandling skall genomföras samt
- skolans ledning, och i samband härmed rektorns ansvar som pedagogisk ledare, bör tydliggöras.

Datum

Ort

2004-10-08

Lund

Arne Huseby

Lena Godin